

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Igazgatóságunk örömmel tájékoztatja a tisztelt látogatóközönséget, hogy a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény 2025. február 03. napjától újra kinyitja kapuit. **A Gyűjtemény előzetes bejelentkezés alapján lesz látogatható.**

Az egyéni, vagy csoportos látogatási szándékot **Farkasné Galyas Nóra** PR referens részére szíveskedjenek jelezni az alábbi elérhetőségek valamelyikén:
személyesen: központi irodaépület 1. emelet 117-es iroda
telefonon: 06-42-502-200/17027, vagy 06-30-373-0281
e-mailben: farkasne.galyasnora@fetivizig.hu

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

A Felső-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság épületében találjuk a 19-20. századi vízügyi műszaki tárgyakat, melyek a 19. század második felében történt vízrendezéshez köthetőek: mérnökök műszereit, vízmérő eszközöket, földmérő eszközöket, terveket, térképeket, okleveleket, festményeket és fényképeket.

A vízszabályozás a megye területén életfontosságú volt, hiszen kiterjedt termőfelülethez jutottak így a gazdálkodó földművesek.

Nyíregyházán a Felső-Tisza- vidéki Vízügyi Igazgatóság (FETIVIZIG) Nyíri Szakaszmérnökségének épületében található Felső-Tisza- vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény, mely e vidék vízgazdálkodásának tárgyi és írott emlékeit őrzi.

1962-ben tájegységi múzeumok létesítését rendelte el az Országos Vízügyi Főigazgatóság. Miután a Nyíregyházi Vízügyi Igazgatóság (ma: Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság) vezetése megalapította a gyűjteményt, a Nyírvíz Palotában – a Nyírvíz Szabályozó Társulat 1914-ben épült egykori székházában – megkezdték a gyűjtő és rendszerező munkát.

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

1966-tól megkezdődött az összegyűjtött anyag leltározása, tervek, irattári anyagok szakszerű feldolgozása, a meglévő fotók archiválása. 1976-ban egy vezetői döntés alapján megszüntették a Gyűjtemény kezelését, és csak 1986-ban került újra rendezés alá.

1988-tól Nyíregyházán a Móricz Zsigmond úton működik a Gyűjtemény. Működési engedélyt 1989. március 31-én kapott.

Mai helyét az épület földszintjén 2002-ben – az épület rekonstrukciója kapcsán – foglalta el. 2004. februárjában nyitotta meg kapuit a felújított, új arculatot nyert Történeti Gyűjtemény.

Az évtizedek alatt összegyűlt anyag – a vízügyi múlt megannyi emléke – nagy meglepetést okoz az ide látogatóknak.

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Gyűjteményünkben láthatók eredeti mérnök oklevelek 1888-tól, festett olaj portrék régi neves vízügyi szakemberekről, igazgatókról, miniszteri biztosokról. Többségük neves korabeli portréfestő munkája. Megtalálhatók itt a kitűzés és a földmérés eszközei: szintezőműszerek a XIX. század végéről, teodolitok, szögprizmák stb. Maketteken ismerkedhet meg a látogató az istrángos cölöpverővel és a Szamoson működött utolsó hajómalommal stb.

A kubikos talicska és kordély modellje felidézi azt a nehéz fizikai munkát, melyet elődeink végeztek annak érdekében, hogy mederbe tereljék a vizeket. Számos, főleg vízügyi vonatkozású érme is látható gyűjteményünkben. Igen értékes a Felső-szabolcsi Tiszai Árvízmentesítő és Belvízlevezető Társulat bronz érme, melyet 1896-ban az Ezredéves Országos Kiállításon nyert, továbbá a Vásárhelyi Pál emlékérmé, amely a honfoglalás 1100. és a Tisza szabályozás megkezdésének 150. évfordulójára készült. A régi irodai eszközök között találhatunk mechanikus számológépet a XIX. század második feléből, logarléceket, tintatartókat. A hírközlés eszközei, melyek többek között segítették a vízrajzi észlelések továbbítását szintén itt láthatók fejlődésük folyamatában. A térképek rajzolásához használt eszközök szép számmal láthatók a vitrinekben: tuskihúzó, csőtollak, körzők, léptékvonalzók. A tervtárban található a Tisza, Szamos, Túr, Kraszna folyók, belvízlevezető csatornák, műtárgyak, szivattyútelepek kiviteli tervdokumentációi. A fotótárban korabeli fotókon követhetjük nyomon többek között a szivattyútelepek, zsilipek építési munkálatait, a nagy árvizek okozta pusztításokat és az újjáépítést.

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

A Nyírvíz Szabályozó Társulat 1879. Március 12.-én alakult

Nyíregyháza látnivalói

Tuzson János Botanikus Kert,
Belváros,
Jósa András Múzeum,
Móricz Zsigmond Színház,
Római Katolikus Templom,
Görögkatolikus Templom,
Hittudományi Akadémia,
Bizánci Kápolna és Egyházművészeti Gyűjtemény,
Felső-Tiszavidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény,
Sóstó Gyógyfürdő,
Nyírvidéki Kisvasút,

Sóstó Skanzen,
Korona Szálló,
Nyírvíz Palota,
Nyíregyházi Tűzoltótörténeti Gyűjtemény,
Evangélikus Templom,
Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjtemény
Református Templom,
Sóstói Állatpark,
Panoptikum
Városháza,
Megyeháza,
Városi Galéria,
Sóstói Múzeumfalu,

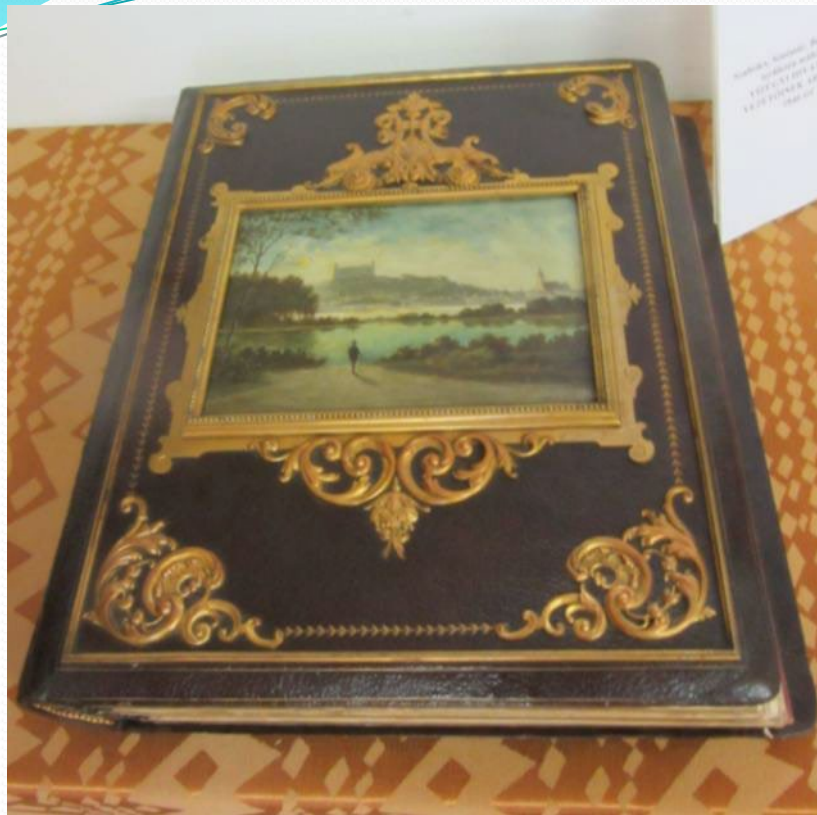
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

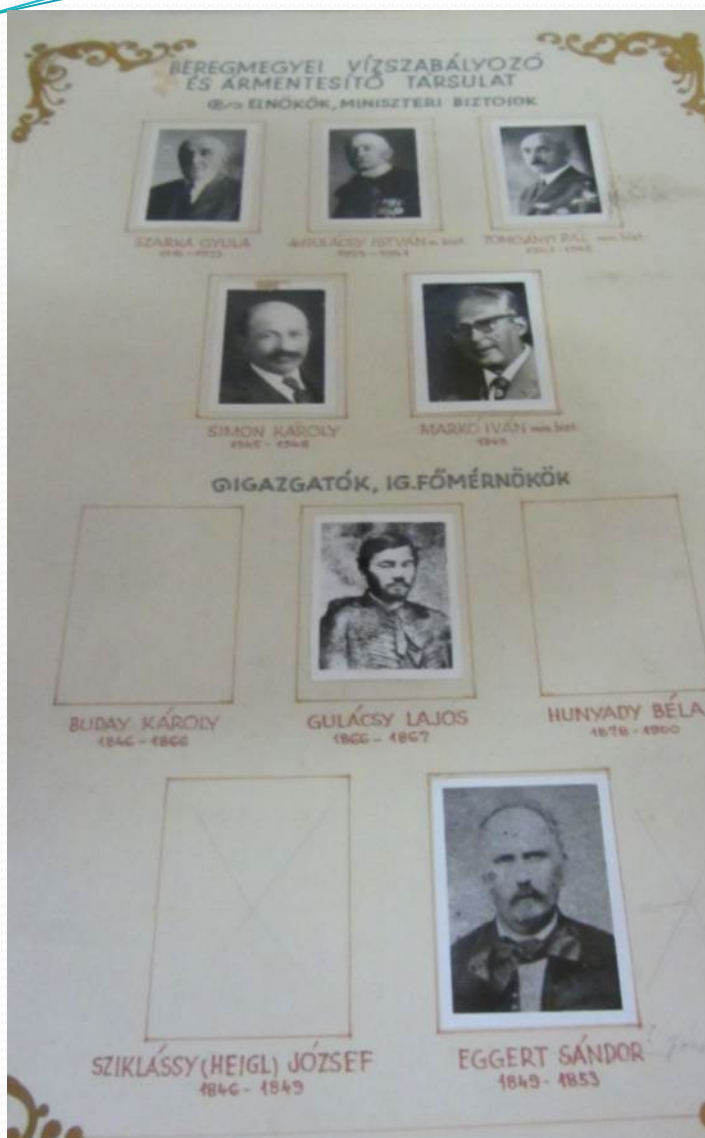
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

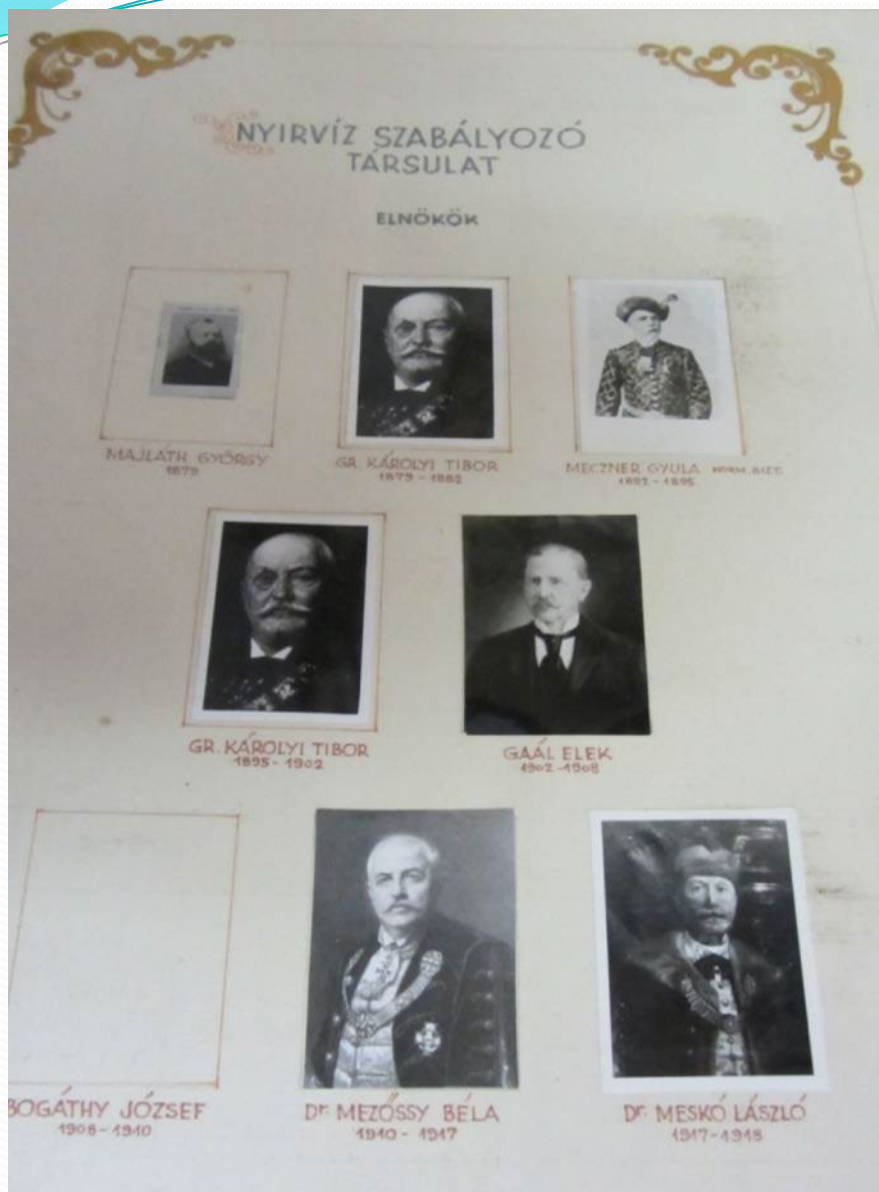
Szabolcs, Szatmár, Bereg megyék
területén működött
VÍZÜGYI HIVATALOK
VEZETŐINEK ARCKÉPEI
1846-tól

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

A Rápolti hajómalom

Lóvontatású kordély

Tiszabercel, gőzüzemű szivattyútelep

A szivattyú üzemi fordulatszáma 96/min, vízszállító képessége egységenként 3 m³/sec. Emelési magassága 4,5. A szívó- és nyomócsonkok belső átmérője 1200 mm. A szivattyúknak összesen 4 szívó- és két nyomócsöve van, ezek átmérője 1000, illetve 1400 mm. A telep 1968-ig folyamatosan működött, utoljára 1970-ben indították be. 1983-ban műemlékké nyilvánították. A múzeum kezelője a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság.

Tiszabercel, gőzüzemű szivattyútelep

A szivattyútelepet megelőzően zsilipek épültek, ezeket azonban rendre elsodorta az ár. 1895-ben elkezdődött a gőzüzemű szivattyútelep építése, melyre előzetesen pályázatot írtak ki. A kivitelezésre a Schlick-féle Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság és a Láng László-féle Gépgyár együttes ajánlatát fogadták el. A következő évre elkészült telep végső formáját 1903-ra nyerte el. A gőzt két kazán biztosította, készítője a Nicholson gyár 1896-ban. Ezek Simonis és Lanz-féle szabadalmi rendszerű, sík rostélyos, fekvő, vízcsöves, túlhevítő nélküli stabil kazánok, 1300 kg gőz/óra teljesítménnyel, kondenzátoros tápvíz-előmelegítéssel. A kazánok a vizet egy 1895-ben, Németországban gyártott tápszivattyú segítségével nyerik, részben a csatornából, részben a keletkező kondenzvíz felhasználásával. A szivattyútelep rendszerében a meghajtó erőgép a két darab, egyenként 350 LE teljesítményű kondenzációs, ikerhengeres kompaund gőzgép, melyeket a Láng Gépgyár gyártott 1895-ben.

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Tiszabercel, gőzüzemű szivattyútelep

Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Történeti Gyűjtemény

Felhasznált források:

FETIVÍZIG honlap

<https://www.fetivizig.hu/felso-tisza-videki/hireink/ovf-hirek/ujra-nyitva-gyujtemenyunk>

Múzeumi ismertető

Tanyamúzeum honlap

https://www.tanyamuzeum.hu/magyar/oldalak/felso_tisza_videki_vizugyi_torteneti_gyujtemeny/

Utazzitthon honlap

<https://www.utazzitthon.hu/latnivalo/nyiregyhaza/felso-tiszavideki-vizugyi-torteneti-gyujtemeny-19592>

Kirándulástervező honlap

<https://kirandulastervezo.hu/latnivalo/nyiregyhaza/felso-tisza-videki-vizugyi-torteneti-gyujtemeny>

Örökségtúra honlap

<https://www.oroksegtura.hu/orokseghelyszinek/tiszaberceli-szivattyutelep-tiszabercel>

Látogatás a kiállítóhelyen, saját fotók, 2013.

Köszönöm a figyelmet!

Gyula, 2025. 02 26.

Czakó András